

§ 729 a, stk. 4 (hidtidig § 745 a), er derfor uden betydning, hvis en straffesag er afgjort ved dom, eftersom sigtede i så fald *har* haft mulighed for at gøre sig bekendt med oplysningerne (senest efter at have afgivet forklaring under domsforhandlingen). I straffesager, der afsluttes udenretsligt (med bødevedtagelse, tiltalefrafald uden vilkår eller påtaleopgivelse), kan det derimod forekomme, at der er oplysninger i sagen, som sigtede aldrig har haft mulighed for at gøre sig bekendt med, og i så fald kan disse oplysninger undtages fra aktindsigt i medfør stk. 3, nr. 1. Det samme gælder, hvad enten straffesagen sluttes indenretsligt eller udenretsligt, hvis forsvarerens og sigtedes aktindsigt har været begrænset helt frem til sagens afslutning i medfør af retsplejelovens § 729 c (hidtidig § 745 b).

Stk. 3, nr. 2, giver mulighed for at begrænse retten til aktindsigt, i det omfang ansøgerens interesse i aktindsigt findes at burde vige for afgørende hensyn til statens sikkerhed eller forholdet til fremmede magter eller mellemfolkelige institutioner. Det fremgår af formuleringen, at der skal foretages en konkret afvejning af ansøgerens interesse i aktindsigt over for de pågældende modhensyn. Det bemærkes i den forbindelse, at et alternativ til helt at nægte aktindsigt kan være at afslå at udlevere kopi af de pågældende dokumenter, jf. nedenfor om stk. 6.

Reglen er beslægtet med den gældende undtagelsesregel i retsplejelovens § 41 vedrørende »hensynet til statens sikkerhed eller forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt«. I forhold hertil er dog tilføjet hensynet til forholdet til mellemfolkelige institutioner.

I modsætning til forslaget i betænkningen er hensynet til rigets forsvar derimod ikke nævnt særskilt, da statens sikkerhed også omfatter rigets forsvar, og da »hensynet til statens sikkerhed« er det udtryk, der i øvrigt benyttes i en række bestemmelser i retsplejeloven.

Der skønnes heller ikke behov for ved siden af hensynet til forholdet til fremmede magter som i den gældende § 41 tillige at medtage »særlige hensyn til disse i øvrigt«. Disse ord indgår i retsplejelovens § 29, stk. 1, nr. 2, om dørlukning, hvilket begrundes med, at det i sager om ydelse af international retshjælp kan være rimeligt at lukke dørene med henvisning til vedkommende stats interesser, uden at dørlukningen kan siges at være begrundet i »statens forhold til fremmede magter«, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg A, side 2031.

Dørlukning angår imidlertid enhvers adgang til at overvære retsmødet, hvorimod der her er tale om sigtedes aktindsigt i afsluttede straffesager, hvilket i sager om ydelse af international retshjælp betyder, at

den udenlandske straffesag skal være afsluttet. Det skønnes derfor tilstrækkeligt, at aktindsigt kan begrænses af hensyn til forholdet til fremmede magter.

Stk. 3, nr. 3, giver mulighed for at begrænse retten til aktindsigt, i det omfang ansøgerens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for hensynet til forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser eller for særlige hensyn til beskyttelse af medsigtede, vidner eller andre. Bestemmelsen viderefører de undtagelser til aktindsigt, som fremgår af forvaltningslovens § 18.

En begrænsning af retten til aktindsigt forudsætter en konkret afvejning mellem ansøgerens interesse i at kunne benytte kendskab til dokumentet til at varetage sit tarv over for de angivne modhensyn. Det bemærkes i den forbindelse, at et alternativ til helt at nægte aktindsigt kan være at afslå at udlevere kopi af de pågældende dokumenter, jf. nedenfor om stk. 6.

I udtrykket »særlige« hensyn (til medsigtede, vidner eller andre) ligger, at modhensynet ikke behøver at have en sådan styrke, som når udtrykket »væsentlige« eller »afgørende« hensyn anvendes, jf. eksempelvis forslaget til henholdsvis § 41 d, stk. 3, nr. 2 og 3 (lovforslagets § 1, nr. 15). I udtrykket »særlige« hensyn ligger dog, at modhensynet skal have en konkret begrundelse af en vis vægt. I tvivlstilfælde kan det være naturligt at indhente en udtalelse fra de pågældende, før der træffes afgørelse om aktindsigt.

Stk. 4 indeholder kompetenceregler for behandling af anmodninger om aktindsigt.

Det foreslås, at afgørelser om aktindsigt i afsluttede straffesager skal træffes af politimesteren, jf. stk. 4, 1. pkt. Dette gælder, uanset om straffesagen har været indbragt for retten, og om den har været behandlet i én eller flere instanser, og uanset hvilken eller hvilke instanser anmodningen om aktindsigt angår.

Anmodning om aktindsigt vil skulle indgives til politimesteren i den politikreds, hvor straffesagen har været behandlet. Dette vil i praksis normalt være den politikreds, hvor sagens akter opbevares i henhold til Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 18. december 1987 om opbevaring af straffeakter. Hovedreglen er, at akterne i afsluttede straffesager opbevares på afgørelsesstedet. Såfremt akterne er udlånt, må politimesteren rekvirere dem.

Såfremt en anmodning om aktindsigt indgives til politimesteren i en anden politikreds, påhviler det denne så vidt muligt (dvs. hvis det af anmodningen kan ses, hvor anmodningen rettelig skal behandles) at videreende anmodningen til rette politimester, jf. forvaltningslovens § 7, stk. 2.